

Videnje redovništva očima mladih

Izvorni znanstveni rad

Uvod

Aktualni analitičari redovništva ne libe se ustvrditi da ono proživljava svoju jesen, a možda čak i zimu. Smanjenje broja članova, starenje, manjak novih zvanja, prazni samostanski prostori samo su neki pokazatelji ozbiljne krize koja je duboko zahvatila redovništvo.

Nekada su redovnici i redovnice gradili velike samostane kako bi mogli primiti velik broj onih koji su željeli slijediti njihov put te su gradili bolnice i škole kako bi odgovorili na socijalne i odgojne potrebe ondašnjih ljudi. Danas pak mnogi grade ili preuređuju prostore za „kuće-bolnice“ za vlastite članove. Jedna od važnijih zadaća u redovničkim zajednicama postala je njegovanje starijih i bolesnih članova.

Najčešće spominjani pokazatelj krize jest opadanje broja mladih koji žele živjeti redovnički život. Zašto je danas manje duhovnih zvanja, osobito u Europi? Mnogi ukazuju na činjenicu da mladi danas odrastaju u religiozno nepovoljnim uvjetima u kojima je puno teže otkriti zvanje, njegovati ga i slijediti.

Izlaganje je podijeljeno u četiri dijela. U prvom dijelu govori se o životnom ambijentu u kojem odrastaju današnji mladi, o tome tko i što oblikuje životni stil mladih. U drugom je dijelu kratak osvrt na neke uzroke krize posvećenoga života. Treći dio donosi rezultate i interpretaciju istraživanja „Moje viđenje redovnika i redovnica“, provedeno 2011. U zadnjem dijelu navodi se nekoliko poticaja u vidu izlaženja iz krize i osnaživanja redovničkoga hoda u ovom vremenu.

1. Mladi u modernom društvu

1.1 Mladi – detektori promjena u društvu

Suvremeni analitičari današnje mlade nazivaju *patchwork*. Mladi su poput šarenog prekrivača koji je sastavljen od mnoštva različitih krpica. Odrasli adolescenciju i mladost smještaju u kritično životno razdoblje. Oni su veoma često u očima odraslih „nepotpuni odrasli“. Naime često možemo čuti iz usta odraslih da su mladi važni jer će sutra biti odrasli. Postoje li mladi danas ili na brzinu moraju

postati ono što „još nisu“? Mladoga čovjeka treba promatrati u njegovim specifičnim uvjetima, dopustiti mu da u sadašnjem trenutku ostvari temeljne egzistencijalne potrebe, a ne promatrati ga samo u perspektivi njegove budućnosti.

Kad pred sobom imamo kandidate/kandidatice, vodimo li računa o njihovim potrebama koje su bitne za sadašnje njihovo životno razdoblje ili ih promatramo kao buduće redovnike ili redovnice? Zygmunt Bauman u mladima vidi presliku postmoderne koja je u sebi veoma fluidna. Mladi su posebna društvena skupina koja u sebi najsnažnije odražava cjelokupnu socijalnu, političku, ekonomsku, kulturni, religioznu dinamiku jednoga društva. Suvremena istraživanja pokazuju da su mladi izrazito senzibiliziran segment populacije na kojem se jako dobro mogu detektirati promjene koje se događaju u određenom društvu.¹ Društveni ambijent oblikuje stil ponašanja, način razmišljanja, ljestvicu vrjednota, pogled na svijet i život. Zygmunt Bauman govori o takozvanom bankrotu tradicionalne kulturološke paradigme i njezinih metafora.² U takvom novom ozračju izrastaju današnji mladi.

1.2 Mladi - usmjereni na sadašnjost

Za današnje mlade vlastito „ja“ jedini je prostor unutar kojega se pojedinac potvrđuje i samo u odnosu na njega druga životna iskustva imaju smisao i vrijednost. Norme i propise koji dolaze od odraslih i institucija doživljavaju kao direktni napad na autonomiju, slobodu i subjektivitet. Vlastito iskustvo mjerilo je stvarnosti, objektivnosti i istine. Mladi su suvremeni nomadi koji, zahvaljujući medijima, u svakom trenutku imaju pristup različitim životnim, političkim, moralnim, kulturnim, religioznim opcijama.³ Pristup novim tehnologijama i novim oblicima komunikacije, fragmentarnost i umnažanje životnih stilova te nedostatak modela za identifikaciju u izgradnji vlastite osobnosti otežavaju proces izgradnji identiteta i preuzimanju uloga u svijetu odraslih.⁴ Brzina društvenih promjena pogoduje donošenju kratkoročnih i nestabilnih odluka. Mladima se svakodnevno nude alternativna rješenja i nova područja za eksperimentiranje. U toj fazi vlastitoga traženja i eksperimentiranja mladima se nameću važna pitanja: što birati?; kako birati?; na temelju kojih kriterija i principa to činiti?

Postmodernu je, prema Lyiotardu, obilježilo napuštanje „velikih priča“, koje su ustupile mjesto „malim pričama“ i bezbrojnim mitovima. Na sceni su različiti

¹ V. ILIŠIN - F. RADIN, Mladi uoči trećeg milenija, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb 2002, 15.

² Usp. Z. BAUMAN, Il disagio della postmodernità, Bruno Mondadori 2002, 130-131.

³ J. M. PETITCLERC, Di fronte all'indifferenza religiosa dei giovani d'oggi, u: C. Semeraro (ur.), I giovani fra indifferenza e nuova religiosità, Elledici, Leumann (To) 1995, 194.

⁴ R. Grassi, Giovani, identità, appartenenza, u: Arturo Casoni (ur.), Adolescenza liquida, Nuove identità e nuove forme di cura, Srudi&saggi, Roma 2008, 49.

pogledi na svijet i život, a koji napuštaju traženje istine i morala. Razum se osjeća istrošenim i sve više pokazuje svoju nemoć. Koncentracija je na sadašnjost, sadašnjost koja nije uznemirena metafizičkim pitanjima, koja je zatvorena za utopiju, san, vjeru; koja živi u zadovoljavanju trenutnih želja i potreba.⁵ Postmoderna je obilježena gubitkom sigurnosti, napuštanjem čvrstih temelja, odlaskom u nepoznato lišenog svakog smisla.

Sreća za modernog čovjeka jest ponajprije u zadovoljavanju fizioloških i psiholoških potreba: mode, putovanja, društvenih odnosa, zdrave ishrane, materijalnog i društvenog statusa. Ono što je sporedna strana života, barem bi tako trebalo biti - kao što su šport, spektakli, glazba, njega tijela - postalo je najvažnije. Papa Benedikt XVI. upozorava da se danas snažno promiče vjera u napredak i daje veliko značenje razumu i slobodi. „Napretkom se prevladavaju sve ovisnosti – to je napredovanje u potpunoj slobodi.“⁶

Moderni se svijet orijentira na materijalizam, profit, funkcionalnost i tehničku proizvodnju, na lagodan život. Tehnologija je omogućila brzu i masovnu proizvodnju, a time potaknula i veću potrošnju. Život se počeo usmjeravati samo na uživanje i trošenje. Materijalni proizvodi prezentiraju se kao oni koji usrećuju.⁷ Sve je usmjereno na funkcionalnost i kvalitetniji život.

1.3 Mladi i virtualni svijet

Globalizacija kao društveni fenomen ima višestruke posljedice na osobe, kulture, religije, političke institucije, na prirodni okoliš. O globalizaciji postoje različite i kontradiktorne prosudbe, prožete krajnjim optimizmom ili pak pesimizmom. Jedni od nje prave mit, drugi ju demoniziraju, neki ju vide kao izvor tolikih dobara, a drugi ju smatraju uzrokom mnogih zala. Globalizacija je u svakom slučaju činjenica koja duboko obilježava ovo razdoblje čovječanstva.⁸

Zanimljivo je zamijetiti da je u suvremenom globaliziranom i „umreženom“ svijetu u stalnom porastu broj osoba koje pate i loše se osjećaju zbog nedostatka međuljudskih odnosa i odnosa s konkretnom zajednicom. Samoća se manifestira kao novi oblik siromaštva.⁹ Posebno Bauman problematizira aktualnu frakturu

⁵ F. RODÉ, *Il liberalismo nella postmodernità*, u: P. POUPARD (ur.), *Liberalismo e libertà cristiana nella nuova Europa*, Città nuova, Roma 1994.

⁶ BENEDIKT XVI., *Spe salvi*, Kršćanska sadašnjost, br. 26.

⁷ B. Z. ŠAGI, *Promisliti svoj odnos prema Bogu*, u: *Svjetlo Riječi XXVI*(2008), br. 304/305, 7.

⁸ D. TETTAMANZI, *Kršćanstvo i globalizacija*, Verbum, Split 2003, 18.

⁹ A. NANNI, *Abitare la globalizzazione: opportunità e sfide*, u: *Consacrazione e Servizio*, n. 2-3 febbraio-marzo 2006., 2.

između individue i zajednice.¹⁰ Globalizacija, tvrdi autor, ima efekt desocijalizacije. Ignacio Ramonet u svojoj knjizi *La tirannia della comunicazione*¹¹ upozorava na činjenicu da mnogi ljudi ne misle svojom glavom, nego preuzimaju replicirano mišljenje. Upozorava da televizija otvara prostor za najopasnije kloniranje – *kloniranje mozga*. Riječ je o svojevrsnoj diktaturi medija – o videokulturi.

Modernizacija društva, osobito u segmentu moderne tehnologije (Internet, video igre, *chat*, blog, mobitel, satelit...) oblikovala je nove životne navike i stilove mladih na veoma evidentan način. Masovni mediji i tehnološka komunikacija proizveli su virtualnu prisutnost drugoga, modificirali afektivnost i prostor međuljudskih odnosa. Mladi 21. stoljeća u punom su smislu riječi prva generacija koja je od rođenja kulturno „hranjena“ elektronskim medijima. Mediji mnogima predstavljaju protezu kao zamjenu za prazninu u stvarnim međuljudskim odnosima. Kada je riječ o medijskim kompetencijama, onda one idu u korist mladih, a to vrijedi i za redovničke zajednice. Mnogi stariji redovnici i redovnice nemaju prigodu komunicirati sa svijetom Interneta, a mlađi postaju virtualni stanovnici brojnih virtualnih zajednica. Ali kakve posljedice na zajedništvo i ukorijenjenost u zajednici imaju virtualna prijateljstva u samostanima?

Analizirajući medijski svijet, Bauman govori o „virtualom totalitetu“ u koji se lako ulazi i lako ga se napušta. On nikako nije adekvatna zamjena za čvrsti oblik zajedništva. Ljudsko zajedništvo može dovesti do spoznaje i osjećaja da postoji *mi*. Virtualne zajednice možda su zabavne, ali stvaraju samo privid intimnosti i lažnu aluziju na zajednicu. One ne mogu dati sadržaj osobnome identitetu.¹² Ljudski je duh, tvrdi Thomas Merton, „degradiran i zaveden ciničnim zlouporabama sredstava komunikacije. On je doveden u takvo stanje da se ponaša poput stroja koji automatski odgovara riječima koje su u njega ubačene.“¹³

1.4 Mladi i pravila

Promijenio se odnos mladih i pravila. To je posljedica promjena koje su se dogodile u odnosu odraslih i njihova odgojnog statusa. Dogodio se pomak težišta u odgoj s normativne osi na afektivnu os. U tradicionalnim obiteljima socijalizacija djece bila je povezana s međugeneracijskim prenošenjem vrjednota i etičkih principa vlastitih društvu i kulturi. Za izvršavanje te uloge bilo je potrebno da roditelji budu prepoznati kao autoritet i pritom se strogo pazilo na očuvanje određene distance između djece i roditelja. U to vrijeme se zaista moglo govoriti

¹⁰ O tome posebno problematizira u knjizi *La solitudine del cittadino globale* (2000).

¹¹ I. RAMONET, *La tirannia della comunicazione*, Asterios, Trieste 1999.

¹² Usp. Z. BAUMAN, *Identitet*. Razgovor s Benedettom Vecchijem, Pelago 2009, 26-27.

¹³ T. MERTON, *Život i svetost*, KS, Zagreb 2010, 99.

o međugeneracijskom konfliktu ili sukobu generacija. Danas je taj sukob gotovo nestao ili se u cijelosti neutralizirao. Traži se kompromis i modus zajedničkoga suživota. Simpatija, prijateljstvo, nježnost i ljubav pojačavaju osjećaj zajedničkoga identiteta. Ljudski subjekt nosi u sebi dvostruki „softver“, jedan egocentričan i drugi altruističan; izbacivanje drugoga iz zajedničkoga identiteta proizvodi egocentrično zatvaranje i istodobno je proizvedeno od njega; uključivanje drugoga u jedno *mi* proizvodi altruističko otvaranje i istodobno je i proizvedeno od njega.

U naše redovničke zajednice dolaze „mladi ovog vremena“ čija se svakodnevna iskustva ne razlikuju od njihovih vršnjaka u njihovu odnosu prema autoritetu, pravilima i institucijama, a njihova religioznost nosi obilježja krhkosti, fragmentarnosti, konfuznosti, njihove obitelji imaju sva obilježja suvremene obitelji koju potresa duboka kriza (rastave, urušen vrijednosni sustav, odgojne nesposobnosti, narušena komunikacija, nedostatak vjerodostojnosti, izostanak modela identifikacije itd.).

Kad mladi dođu u redovničke zajednice, suočavaju se sa zahtjevnim izazovom: pronaći model življenja redovničkoga života koji ne bi nužno ili radikalno uključivao vlastito „plijenjenje“ – nijekanje i gubitak sebe. Očekuju da ih se prihvati u njihovoj individualnosti, da se poštuju njihove potrebe i želje.

Danas mladi pri ulasku u redovničke zajednice možda ne razmišljaju toliko o tome čega bi se sve trebali odreći, nego o tome što žele u novoj zajednici pronaći – nešto novo i drugačije u odnosu na dosadašnji stil života. A možda je u našim zajednicama još uvijek veći naglasak na ono čega se treba odreći, a manje se razmišlja o tome što mladima stvarno trebamo ponuditi.

2. Tragom krize posvećenog života

Opadanje broja redovničkih zvanja i općenito smanjenje broja redovnika i redovnica mnogi vide kao temeljni pokazatelj krize.¹ Međutim, Enzo Bianchi, poznati talijanski analitičar redovništva, smatra da nije samo riječ o starenju i opadanju broja redovničkih zvanja, nego da kriza ponajprije ukazuje na umor, frustraciju, oslabljeni entuzijazam i nadu koja je obilježavala postkoncilsku obnovu redovništva.² Neki, poput Amedea Graba, idu još radikalnije kada tvrde da posvećeni život prolazi kroz najteže i najosjetljivije razdoblje u svojoj povijesti.³

¹ Prema podacima u *Annuario Statistico della Chiesa* iz 2011., u razdoblju od 2000. do 2009. smanjio se broj zavjetovanih redovnica za 62.118 ili 7,8%. U zadnjih 15 godina broj redovnika u Italiji pao je s 27.000 na 19.000, a redovnica sa 153.000 na 90.000.

² E. BIANCHI, *Il futuro della vita consacrata. Memoria vivente del Vangelo*, u: *Testimoni* 3 (2011), 22-29.

³ A. GRAB, *La Vida Consagrada in Europa*, u: *Perfecte caritatis, cuarenta anos*, Madrid, izd. Claretians, 2006, str. 297.

Zbog sve izraženijeg srazmjera između poslova koje redovničke zajednice žele pošto-poto zadržati i stvarnih mogućnosti u odnosu na osoblje s kojim raspolažu, u porastu je osjećaj rutine, umora, defetizma i frustracije.

Jača kriza redovništva uslijedila je nakon postkonzilske obnove, kada su mnoge redovničke zajednice provodile reviziju, vraćale se na izvore, mijenjale konstitucije i statute. Nije se samo promijenilo redovničko odijelo ili drugi vanjski oblici, nego je unutarjni život doživio različite metamorfoze: subjektivnost i prava osobe zauzimaju sve važnije mjesto, nadilazi se podjela nadređeni-podređeni, a od održavanja pravila i pobožnosti prelazi se na dijeljenje života i suodgovornost.

Mnoge redovničke zajednice, u društvenim okolnostima koje su sve udaljenije od vremena njihove utemeljiteljice ili utemeljenja i vlastite karizme, krenule su u potragu za novim oblicima apostolata i služenja. Dogodila se „sekularizacija“ važnih izričaja redovničkoga života: odijela, samostana, prostora klauzure.

Krajem 20. stoljeća promijenila se antropološka, socijalna i ekleziološka paradigma. Multikulturalnost s jedne strane i individualizma s druge strane snažno su utjecali na redovnički život. U pitanje je doveden identitet posvećenoga života, njegova proročka sposobnost, njegovo mjesto u Crkvi. Bilo je to razdoblje ponovnoga pokušaja vraćanja na izvore i oživljavanja vlastite karizme. U godinama snažnog sekularizma i dekristijanizacije, snažnije raste i spoznaja da kršćanstvo postaje „manjina“ na Zapadu, koji je sve snažnije obilježen religioznom indiferentizmom. Sve se više naglašava važnost osobe, individue koja želi biti slobodna, samostalno odlučivati, ostvariti se; odbacuje se autoritet i preferira samoodlučivanje te slabi osjećaj pripadnosti. Već 90-ih godina mnoge redovničke zajednice postale su svjesne promjena koje su izazvale krizu. Blaženi Ivan Pavao II. ukazao je na fokusno žarište krize posvećenoga života: „cjelokupna plodnost redovničkog života ovisi o kvaliteti zajedničkog života u zajednici“.

Danas se osjeća snažna potreba za obnovom redovničkoga života i novog vjednovanja njegove teološke i ekleziološke dimenzije. Spomenuti prior Bianchi smatra da je istinski problem današnjega redovništva u tome što je „sve manje atraktivno i sve više staromodno za nove generacije, koje u njemu ne uspijevaju pronaći, opravdano ili ne, evanđeosku dimenziju i mogućnost konkretnog nasljeđivanja Isusa Krista za cijeli život“.⁴

U traženju pravih uzroka krize više se zaustavlja na krizi društva i Crkve, a zaobilazi „vlastita kuća“. Ponekad se uzroci, a onda i krivci, krize traže isključivo u društvu, obiteljima, školi, medijima. Takav pristup u startu isključuje preispitivanje vlastite odgovornosti i nedosljednosti. Potrebno se suočiti s temeljnim pitanjima: gdje smo i kamo idemo? ova pitanja upućuju na niz drugih pitanja. Je li po-

⁴ Isto.

svećeni život zaista živa *memorija Evandjelja*? Je li redovnički život u Crkvi mjesto koje svjedoči mogućnost plodnoga života noseći Kristov križ? Je li redovništvo u traženoj obnovi upalo u zamku „svjetovnosti“ koja je u suprotnosti s logikom Isusova životnog stila? Da ili ne? Samo ako uistinu jest, može biti proročka i nositeljica riječi koju naviješta u crkvenom i suvremenom društvenom kontekstu.⁵ Talijanski analitičar Scalia smatra da su mnogi samostani prazni jer redovnici i redovnice nisu više prepoznati kao nositelji radosti i nade.⁶

Zapravo se nameće pitanje: Gdje je stvarna kriza posvećenoga života? Ona zasigurno, primjećuje José Carballo, ne leži u manjku zvanja i nedostatku radne snage. On drži da su manjak zvanja i starenje redovnika i redovnica u Europi samo vrh ledenjaka koji ukazuje na puno dublju krizu. Na što točno misli José Carballo otkrivaju pitanja koja postavlja: Kakva je evanđeoska kvaliteta posvećenoga života? Je li u skladu sa zahtjevima posvećenoga života? Koliko posvećene osobe imaju revnosti za Krista i čovječanstvo? Kako suvremenici doživljavaju današnje redovnike?⁷ Traženje odgovora na ta pitanja zasigurno bi naznačilo pistu kojom treba krenuti u obnovi redovničkoga života.

3. Poznaju li današnji mladi redovnike i redovnice? Kakvu imaju sliku o njima?

Nakon kratkog osvrtu na krizu redovništva o kojoj se u zadnje vrijeme puno govori i piše, želimo se zaustaviti na zadnjem Carballovu pitanju: Kako suvremenici doživljavaju današnje redovnike? Među našim suvremenicima izabrali smo studente. Željeli smo otkriti kako oni doživljavaju današnje redovnike i redovnice i kakvu imaju sliku o njima. S tim ciljem proveli smo malo empirijsko istraživanje među studentima Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu i studentima Hrvatskih studija. Upitnik su ispunila 164 studenta. Na temelju prikupljenih podataka i njihove analize, izdvojili smo nekoliko zanimljivih odgovora i mišljenja na temelju kojih se može naslutiti slika koju studenti imaju o današnjim redovnicima i redovnicama.

1) *Asocijacije na redovnike i redovnice*

U prvom pitanju tražili smo od studenata da napišu spontane asocijacije na riječi *časna sestra* i *redovnik*. Iščitavajući pojmove koje su pridavali navedenim pojmovima jasno dolazi do izražaja činjenica da percepciju redovništva ne stvaraju na temelju vanjskih simbol ili znakova (redovničko odijelo) i njihovoga djelovanja. Njihove asocijacije u većini slučajeva povezane su s onim što oni očekuju od

⁵ E. BIANCHI, Il futuro della vita consacrata. Memoria vivente del Vangelo, u: Testimoni 3 (2011), 22-29.

⁶ F. SCALIA, Alternativi e poveri, La vita consacrata nel postmoderno, Paoline, 2006, 8.

⁷ R. CARBALLO, Vita consacrata in Europa: Impegno per una profezia evangelica, Predavanje održano na vijećanju Unije viših poglavara, www.fraticappuccini.it/new

redovnika i redovnica. Dakle, više aludiraju na „biti“ redovnik/redovnica, nego na ono što redovnik/redovnica „čini“. Najčešće ispisane asocijacije su: *malenost, poniznost, služenje, svetost, darivanje, odricanje, zajedništvo, vjernost, solidarnost, siromaštvo, molitva, zavjeti, svetost, posvećenost, radost...*

2) Doživljaj časne sestre

Ispitanici su kroz procjenjivanje 15 osobina izrazili svoje viđenje časne sestre koju susreću na ulici. Svaku od navedenih osobina ocijenili su od 1 do 5. 1 je značilo malu zastupljenost, a 5 veliku zastupljenost. Budući da studenti KBF-a imaju više mogućnosti za komunikaciju i druženje s redovnicama (na studiju i u župi) od studenata s Hrvatskih studija, vrjednovanja se u nekim segmentima vidno razlikuju.

	1		2		3		4		5	
	KBF	HS	KBF	HS	KBF	HS	KBF	HS	KBF	HS
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
vedra	2,3	7,8	12,6	23,6	35,7	28,9	35,7	23,6	9,5	15,7
stara	4,7	5,2	8,7	13,1	46,8	39,4	26,9	31,5	11,1	10,5
hladna	21,4	39,4	34,1	21,0	30,1	23,6	9,5	15,7	2,3	/
zatvorena	17,4	26,3	35,7	21,0	30,1	23,6	12,6	23,6	2,3	5,2
daleka	24,6	23,6	30,9	21,0	29,3	28,9	13,4	18,4	3,1	7,8
simpatična	1,5	2,6	6,3	21,0	34,1	23,6	38,0	39,4	18,2	15,7
tvrda	21,4	28,9	26,1	26,3	38,0	23,6	8,7	10,5	2,3	7,8
autentična	5,5	10,5	20,6	13,1	29,3	42,1	23,8	18,4	19,8	18,4
sretna	2,3	/	10,3	15,7	30,1	31,5	41,2	39,4	15,0	15,7
snažna	3,9	5,2	8,7	10,5	33,3	23,6	39,6	47,3	12,6	13,1
moderna	19,0	55,2	31,7	31,5	27,7	5,2	16,6	7,8	0,7	/
liberalna	25,3	47,3	20,6	23,6	42,0	21,0	14,2	5,2	0,7	2,6
siromašna	15,0	7,8	18,2	21,0	38,8	52,6	19,0	13,1	5,5	7,8
skromna	4,7	2,6	15,8	/	26,9	23,6	27,7	31,5	24,6	42,1
sigurna	2,3	/	5,5	/	24,6	10,5	33,3	39,4	30,9	42,1

Mladi u visokom postotku izražavaju vlastitu simpatiju prema redovnicama. Ipak je 1/3 ispitanika zastupljenost vedrine i radosti na licima sestara ocijenilo trojkom. Isto tako, smatraju da redovnice polako zahvaća duh modernizma i liberalizma. Indikativan broj mladih ocjenjuje da siromaštvo i skromnost nisu više najprepoznatljiviji znak redovnica koje susreću na ulici.

3) Mladi podržavaju odlazak prijatelja ili prijateljice u samostan

Zanimalo nas je kakav stav bi zauzeli studenti u slučaju da im najbolja prijateljica ili prijatelj priopće da želi ići u samostan i posvetiti svoj život kao redovnica ili redovnik. Zanimljivo je da među ispitanicima gotovo nije bilo nijednoga koji bi se usprotivio želji prijateljice ili prijatelja. Naprotiv, gotovo svi bi podržali njezinu/njegovu odluku. Iz navedenih podataka možemo iščitati prihvatljivost redovništva kao stila života, iako ga mladi ponekad ne razumiju.

4) Svećenici i vjeroučitelji ispred redovnika i redovnica

Tražili smo od ispitanika da nam otkriju tko im je svojim stilom života, ponašanjem i stavovima najviše pomogao u njihovom sazrijevanju u vjeri.

	HS	KBF
svećenik	7,8	31,7
redovnik	5,2	24,6
časna sestra	10,5	7,9
vjeroučitelj/vjeroučiteljica	10,5	17,4
kateheta/katehistica	/	/
nitko od navedenih	36,8	19,0
Nije odgovorilo	28,9	/

Iz prikazanih podataka proizlazi da svojim stilom života, ponašanjem i stavovima mladima u vjerničkom sazrijevanju puno više pomažu svećenici i vjeroučitelji, nego redovnici i redovnice. Vrlo malo ispitanika identificira redovnika/redovnicu u ulozi katehete/katehistiche. Značajan postotak studenata potvrđuje da im u približavanju vjeri nije pomogao nitko iz Crkve, nego su to učinili njihovi roditelji, djedovi i bake. Možda i ovaj podatak ukazuje na sve manju zastupljenost redovnika i redovnica u pastoralu i katehezi.

5) Neosnivanje obitelji mladima je najveća zapreka za izbor redovničkoga života

Naveli smo nekoliko mogućih zapreka za redovnički život i zamolili studente da istaknu onu koja je njima najveća zapreka u eventualnom izboru redovničkog stila života.

	HS	KBF
samoća	13,1	13,4
odricanje	15,7	10,3
neosnivanje obitelji	44,7	48,4
odreći se slobode	23,6	14,2
živjeti cijeli život prema obećanjima (zavjetima)	2,6	3,9
živjeti u zajednici	/	7,9
nije odgovorilo	/	2,3

Među zaprekama za izbor redovničkoga života mladi su najčešće izdvojili nemogućnost osnivanja vlastite obitelji, zatim odricanje od slobode i općenito odricanje. Manji broj ispitanika navodi samoću, a za veoma mali postotak to je život u zajednici i život po zavjetima.

6) Neposredni susret najčešći je izvor informacija o redovnicima i redovnicama

Upitali smo studente da nam otkriju izvor informacija o redovnicima i redovnicama, kako bismo otkrili tko oblikuje njihovu sliku o redovništvu.

	HS	KBF
kroz osobni razgovor s njima	13,1	67,4
slučajnim susretom s časnom sestrom ili redovnikom	26,3	/
gledajući emisije i filmove na TV-u	39,4	7,9
preko Interneta	5,2	3,9
imam u bližoj obitelji ili rodbini časnu sestru ili redovnika	7,8	19,0

Većina mladih stvara sliku o redovnicima i redovnicama na temelju neposrednoga susreta s njima, bilo da je riječ o slučajnim susretima ili da imaju re-

dovnika ili redovnicu u obitelji ili rodbini. Zanimljivo je da značajan broj mladih informacije o redovnicima i redovnicama dobiva gledajući televiziju ili surfajući na Internetu. Ovo je prigoda da se ozbiljnije promišlja o korištenju medija u promicanju redovničkoga života.

7) Redovničko odijelo prihvatljivije od civilnoga odjela

	Slažem se		Malo se slažem		Ne slažem se	
	HS	KBF	HS	KBF	HS	KBF
Redovnici i redovnice žive u skladu s Evanđeljem.	57,8	46,8	31,5	48,4	10,5	5,5
Redovnici i redovnice čine korisne stvari koje drugi ne bi činili.	44,7	57,1	39,4	31,7	15,7	11,1
Redovnici i redovnice obavljaju poslove koje redovito mogu obavljati laici.	42,1	47,6	44,7	36,5	13,1	17,4
Redovnici i redovnice, osim iznimki, ne razumiju mentalitet, očekivanja i probleme današnjih mladih.	21,0	15,8	31,5	46,0	47,3	38,8
Svijet ne bi bio lošiji kad ne bi bilo redovnika i redovnica.	15,7	7,1	26,3	14,2	57,8	78,5
Ljepše je vidjeti časne sestre odjevene u redovničku odjeću (habit) nego u civilno odijelo	23,6	69,0	42,1	17,4	34,2	12,6

Jedan dio ispitanika izrazio je sumnju u autentičnost redovničkoga života. Naime, značajan broj studenata/studentica (više od 50%) izrazio je svoje neslaganje s tvrdnjom „da redovnici i redovnice žive u skladu s Evanđeljem“. Ovakvo mišljenje izraženije je kod ispitanika koji imaju redovnika ili redovnicu u obitelji ili bližoj rodbini. Mladi izražavaju određenu nesigurnost glede specifičnosti ili korisnosti poslova koje bi bile svojstvene redovničkom pozivu. Smatraju da te poslove također mogu uspješno obavljati drugi ljudi. Studenti specifičnost redovničkoga života ne identificiraju s poslovima koje rade u Crkvi i društvu. Smatraju da redovnici i redovnice obavljaju poslove koje mogu obavljati laici. Indikativan je podatak da značajan broj mladih tvrdi da redovnici i redovnice ne razumiju mentalitet, očekivanja i probleme današnjih mladih.

Ipak većina ispitanika smatra da su današnjem svijetu potrebni redovnici i redovnice. Naime većina drži da bi svijet bio puno lošiji kad ne bi bilo redovnika i redovnica. Mladi su u visokom postotku izrazili mišljenje da je časne sestre ljepše vidjeti odjevene u redovničku odjeću, nego u civilnom odijelu. Dakle za studente i studentice redovničko odijelo nije zapreka za prihvaćanje redovničkoga poziva.

8) Mediji lansiraju parcijalnu sliku o redovnicama/redovnicima

	HS	KBF
realna slika o njihovu životu	5,2	1,5
parcijalna, jer prikazuju samo neke aspekte njihova života	55,2	59,5
karikirana, ne realna	15,7	19,8
negativna sliku	2,6	7,9
ne znam što bih rekao/rekla	21,0	10,3

Većina ispitanika slaže se da mediji lansiraju parcijalnu i karikiranu sliku o redovnicima i redovnicama. Ipak postoji značajan broj onih koji glede tog pitanja izražavaju sumnju („ne znam što bih rekao/rekla“). Isto tako je indikativno da su ispitanici u procjeni mogli izabrati opciju da mediji redovništvu prenose „negativnu sliku“, ali veoma mali broj ispitanika dijeli takvo mišljenje.

9) Što kritiziraju kod redovnika? Što im žele? Što od njih očekuju?

Deveto pitanje, ujedno i posljednje pitanje u upitniku, bilo je pitanje otvorenog tipa. Njime se htjelo omogućiti ispitanicima da napišu osobnu poruku redovnicama i redovnicima. U napisanim porukama nazire se ono što mladi očekuju od redovništva, ali i određena kritika prema aktualnom redovništvu. Ovdje donosimo nekoliko poruka koje su studenti napisali u anketi:

„Ako ste izabrali taj put, vjerno ga slijedite jer takav poziv ne dobiva svatko!“

„Nadam se da ste iskreno sretne i ispunjene u svom 'poslu'“

„Svaka vam čast. Ako je netko izabrao taj poziv i ako uistinu živi po kanonu službe, onda u redu.“

„Usmjeravajte ljude na pravi put i pomognite im da budu časni i poštenu.“

„Pomognite ovom svijetu da bude bolji.“

„Uključite se više u život mladih, organizirajte radionice kako biste im pomogli u odrastanju.“

„Više razmišljajte srcem, a manje unutar okvira nametnutih pravila.“

„Budite otvorenije i bliže ljudima, osobito mladima.“

„Sve pohvale za način života koji ste odabrali, ali smatram da je potrebna malo veća otvorenost i razumijevanje za mlade.“

„Približite se mladima, ne bježite od medija, budite bez predrasuda. Redovnici i redovnice trebaju biti svoji, dostojanstveni, uzorni. Ne stidjeti se.“

„Ustrajte u svom životnom odabiru i svom životnom putu. Ne izabire Bog svakoga u vaš poziv, stoga budite ponosni.“

„Učinite svijet ljepšim mjestom za življenje.“

„Budite to što jeste.“

„Smijte se. Malo više smijeha. U narodu se kaže: ‘Smijeh je lijek.’“

„Ne budite iskvareni.“

„Smatram da biste bili bolji uzor ljudima i mladima kad biste bili malo veseliji.“

„Vaš rad u Crkvi ima smisla.“

„Budite autentični.“

„Budite više radosni.“

„Da svoj život žive puni ljubavi i veselja. Uveseljavajte ljude oko sebe.“

„Živite vedro svoj poziv. Budite ponosni što ste izabrani.“

„Trebali bi više imati razumijevanja za nas laike.“

„Više topline prema drugima, pristupačnosti i razumijevanja.“

„Širite duh Evanđelja.“

„Neka se ne boje svijeta, jer su u svijetu, ali neka ne budu od svijeta.“

„Živite autentično i u skladu s Evanđeljem. Ne zatvarajte se u samostane – potrebni ste ljudima.“

„Neka vam na prvom mjestu bude služenje.“

„Prisjetite se razloga zbog kojih ste postali časne sestre i redovnici. Na žalost, prečesto zakazujete u odnosima prema drugima.“

„Ustrajte u vjeri koja je dovoljno jaka da možete u ovome svijetu živjeti ‘drugачije.’“

„Ne glumite lažnu skromnost.“

„Imajte češće osmijeh na licu.“

„Neka malo više odišu i sjaje unutarnjim mirom, radošću, blagošću prema drugima.“

„Budite vedrije i nasmijanije.“

„Res, non verba!“

„Časne sestre, ne budite namrgođene.“

„Živite autentični život po pravilima, a ne licemjerno. Ubijate vjeru i ljude.“

„Nije potrebno ići za svijetom, već živjeti autentično evanđelje. Jedino će to privući ljude - evanđeoski radikalizam, a ne prilagođavanje svijetu. Često je modernizacija isprika za kompromis.“

„Budite vedriji i pristupačniji. Smiješak na lice!“

„Namrgođenost nije dokaz da vam je lijepo u vašem zvanju.“

„Ne zaboravite: vi ste slika budućega svijeta!“

Na temelju dobivenih rezultata moglo bi se istaknuti sljedeće:

- mladi dobro identificiraju temeljna obilježja redovničkoga života, osobito ona koja se odnose na „biti“ redovnik/redovnica;
- mladi izražavaju simpatiju prema redovnicama, ali isto tako uočavaju rascjep koji se događa između onoga što bi redovnice trebale biti i onoga kako ih oni vide i doživljavaju;
- mladi pokazuju razumijevanje i divljenje za one koji žele živjeti posvećeni život i na tom ih putu svesrdno podržavaju;
- u vjerničkom sazrijevanju mladih značajniju ulogu imaju svećenici i vjeroučitelji od redovnika i redovnica;
- među glavne zapreke za odabir redovničkoga života mladi navode nemogućnost osnivanja vlastite obitelji i odricanje od slobode;
- sliku o redovnicima i redovnicama mladi dobivaju u neposrednom susretu s njima, ali i mediji preuzimaju sve važniju ulogu u informiranju i upoznavanju redovničkoga života;
- mladi su kritični prema nedosljednosti redovnika i redovnica u življenju Evanđelja (u tome su najkritičniji ispitanici koji imaju u vlastitoj obitelji ili bližoj rodbini redovnika ili redovnicu);
- mladi smatraju da redovnici/redovnice nisu „posebni“ u onome što čine, nego u onome „što jesu“;
- većina mladih radije vidi redovnice u redovničkom odijelu, nego u civilnom;
- u očekivanjima od redovnika i redovnica mladi najčešće ističu autentičnost, vjernost, radost i služenje drugima.

4. Nekoliko poticaja za osnaženje redovničkog hoda danas

Za ozbiljnu analizu krize redovničkoga života u suvremenom društvu teško je pronaći interpretacijski ključ koji bi jasno obrazložio što se to uistinu događa s posvećenim životom i zašto se to događa. A još je teže izraditi strategiju koja bi dala novi smjerokaz za budućnost redovništva i prevladavanje aktualne krize. Ozbiljna analiza aktualnoga stanja redovništva zahtijeva ponovno vrjednovanje teologije posvećenoga života, jer ona ga vraća na njegovo temeljno ishodište. Nakon silnih pokušaja obnove redovničkoga života vidimo da nije dovoljno govoriti o *aggiornamentu*. Promijenila se kulturna paradigma u odnosu na prošlost. Promijenila se obitelj, društvo, glazba, umjetnost, škola. Svi oblici života prolaze duboku metamorfozu. José Maria Vigil smatra da izlaz iz krize nije u vraćanju na izvore, nego u svlačenju svega onoga što uznemiruje, u napuštanju onoga što se

ne da spasiti, u dopuštanju da umre ono što mora umrijeti. Kriza nas uči kako naučiti *ars moriendi* da bi smo usvojili *ars vivendi*.⁸

Kriza redovništva, bez obzira na to iz koje ju perspektive promatrali, usko je povezana s krizom vjere, a kriza vjere s krizom religije, a ona pak s krizom suvremenoga društva. Zasigurno da krizu redovništva možemo stavljati i u korelaciju s krizom religioznosti obitelji i neučinkovitosti pastoralna župnih zajednica.

4. 1 Obraćanje – put do evanđeoskog i ljudskog života

Enzo Bianchi smatra da bi suvremeno redovništvo, da bi postalo u sebi znakovito i značajno za ljude našeg vremena, trebalo pred sebe staviti tri važna zahtjeva: hod k obraćenju, promicanje pune ljudskosti te graditi zajednicu koja uistinu to i jest.⁹ Na tom tragu je i José Carballo, koji put redovništva u budućnost vidi u ponovnom utemeljenju života i poslanja posvećenoga života koji će biti više duhovan i temeljen na Evanđelju, a čiju će okosnicu činiti autentičan bratski i sestrinski život u zajednici.¹⁰ Duboka obnova posvećenoga života polazi od Riječi Božje – Evanđelja. On je *regola suprema*.¹¹ Posvećeni život jest stablo bogato granama koje svoje ukorjenjenje nalazi u Evanđelju. Svakodnevno življeno Evanđelje čimbenik je koji daje privlačnost i ljepotu posvećenoga života i predstavlja se pred svijetom kao vjerodostojna alternativa. To današnjem svijetu treba, to očekuje od redovnika/redovnica i Crkva: biti življeno Evanđelje, poručio je Benedikt XVI. redovnicama i redovnicima.¹²

Prior Bianchi smatra da je redovništvo prije svakog poslanja, služenja i djelovanja „povratak k Bogu, promjena života, neprestani izbor kršćanske različitosti, neprestani pokušaj bijega od svijeta (*fuga mundi*), od svjetovnosti.“¹³ Pozivajući se na sv. Franju, isti autor ističe kako je za Franju bilo puno važnije „živjeti Evan-

⁸ J. M. VIGIL, Crisi della vita religiosa in Europa, sfida per la vita religiosa mondiale, http://www.cdbchieri.it/rassegna_stampa_2005/crisi_religione_vigil.htm

⁹ E. BIANCHI, Il futuro della vita consacrata. Memoria vivente del Vangelo, u: Testimoni 3 (2011), 22-29.

¹⁰ R. CARBALLO, Vita consacrata in Europa: Impegno per una profezia evangelica, Predavanje održano na Vijećanju Unije viših poglavara, www.fratricappuccini.it/new

¹¹ Usp. Perfectae caritatis, br. 2.

¹² Discorso del Santo Padre. Udiienza ai partecipanti all'assemblea generale dell'Unione dei Superiori Generali (USG), 26. 11. 2010. http://www-maranatha-it.blogspot.com/2010/11/benedetto-xvi-ai-partecipanti_26.html

¹³ E. BIANCHI, Il futuro della vita consacrata. Memoria vivente del Vangelo, u: Testimoni 3 (2011), 22-29.

đelje“ biti „živa memorija“, nego propovijedati ga.¹⁴ Papa Benedikt XVI. također smatra da je „živjeti nasljeđujući Krista nevinog, siromašnog i poslušnog u sebi ‘živa egzegeza’ Božje riječi“.¹⁵

Posvećeni je život ponajprije ljudski život. Redovnici i redovnice trude se ucijepiti vlastitu ljudskost u Kristovo čovječstvo. To je veoma zahtjevno i postiže se samo umijećem življenja koje zahtijeva odricanje, jednostavnost, jedinstvo, traženje onoga što je bitno za čovjeka. Veoma često ono što onemogućuje ostvarenje istinskoga osobnog i zajedničkog redovničkog života jest nedostatak „onog ljudskog“. Žaloso je kad redovnik ili redovnica žive život bez strasti, bez dubokog uvjerenja, bez senzibiliteta, bez ljepote, bez unutarne slobode.¹⁶ Odgoj za čovječnost najvažnija je zadaća inicijalne formacije. Ako redovnička osoba ne posjeduje istinsku unutarnju slobodu, ako iz nje svakodnevno ne živi i ne djeluje, ubrzo će se osjećati zarobljenom. Očovječenje je cjeloživotna zadaća. Bitna dimenzija umijeća življenja jest disciplina (*aspeisis*). Na žalost, pod utjecajem hedonističkoga i potrošačkog društva u kojem sve mora biti zadovoljeno, i to odmah, ovdje i sada, gdje je glavna maksima u prosuđivanju „sviđa mi se/ne sviđa mi se“ - disciplina je izgubila na cijeni i u redovničkom životu. *Aspeisis* je, kaže Enzo Bianchi, „učiniti sve kako bismo ostali u savezu s Bogom, kako bismo bili muškarci i žene u skladu s božanskim pozivom, kako bismo od našeg ljudskog života učinili umjetničko djelo, u kojem su dobrota, ljepota i blaženstvo imanentne jedna drugoj.“¹⁷ Disciplina je „prihvatiti neposjedovanje materijalnih dobara, stvari, sredstava; prihvatiti odsutnost drugih u našem intimnom i tjelesnom životu; odreći se da autonomno odlučujemo o sebi. To je ponekad ponižavajuća vježba - mučna jer je u suprotnosti s čovjekovim egoizmom“.¹⁸ Ovakav pristup moguć je samo ako čovjek život živi iz eshatološke perspektive. Sekularizirana kultura ušla je u pameti i srce kod mnogih posvećenih osoba i zajednica sa svim svojim posljedicama: nasljedovanje bez odricanja, molitva bez susreta, zajednički život bez zajedništva, poslušnost bez povjerenja, djelovanje bez transcendencije.¹⁹

¹⁴ Isto.

¹⁵ Omelia di Benedetto XVI nella Giornata della Vita Consacrata, <http://www.mascellaro.it/print/node/48440>

¹⁶ E. BIANCHI, Il futuro della vita consacrata. Memoria vivente del Vangelo, u: Testimoni 3 (2011), 22-29.

¹⁷ Isto.

¹⁸ Isto.

¹⁹ Interrogativi e sfide alla vita consacrata. Intervento del Cardinale Franc Rodé, <http://www.zenit.org/phprint.php>

4.2 Zajedništvo kao međusobno služenje

Posvećeni život treba ponovno otkriti snagu zajedništva kao stožernog stupa redovničkoga života. Zajednički je život izvanredni dar Duha. Ali isto tako nema zajedničkog života bez struktura i pravila. U prošlosti je zajedništvo bilo u službi djelovanja, služenja i izvršavanja određenih zadataka. Zajedno su se obavljali poslovi (vezlo se, obrađivalo zemlju, šivalo). Danas, međutim, sve više raste svijest da zajedništvo treba biti na prvom mjestu kao međusobno služenje, kao život u kojem je prava zadaća i zadaća iznad svih drugih zadaća ljubiti jedni druge jer Bog prebiva u nama. Jedino u ovom kontekstu redovništvo – redovnice i redovnici – mogu biti prepoznatljivi kao Isusovi učenici. Redovnici/redovnice moraju biti stručnjaci u zajedničkom životu. Da bi takav hod bio moguć, moraju znati i vjerovati da je zajednički život najtješnji savez, ne samo s Bogom nego i s braćom i sestrama, savez *usque ad mortem*. Samo na takav način savez može postati poruka za cijelu Crkvu, za svijet, za muškarce i žene koji žive u braku.²⁰ Papa Benedikt XVI. podsjeća na važnost zajedničkog života, naglašavajući da redovnici i redovnice upravo preko bratstva i sestrinstva daju svjedočanstvo vlastitoga posvećenja.²¹ Bratstvo je proročki znak što ga redovništvo nudi današnjem individualističkom društvu. Autentično zajedništvo traži ozbiljno i ustrajno oslušivanje i razlikovanje onoga što dolazi od Gospodina od onoga što mu se suprotstavlja. Bez razlučivanja praćenog molitvom i razmišljanjem, redovnički život riskira prilagođavanje kriterijima ovoga svijeta: individualizmu, konzumizmu, materijalizmu. Riječ je o fenomenima koji rastaču redovničko zajedništvo i zajednicu.²²

4.3 Redovništvo kao „alternativni svijet“

Danas se sve češće govori o oslabljenom i nevidljivom redovništvu. „Kao redovnici/redovnice u Europi pozvani smo izići iz skloništa u koji smo se povukli u zadnjih 10-20 godina, osobito za vrijeme izbivanja velikih skandala pedofilije koje su počinili svećenici i članovi redovničkih zajednica.“²³

Posvećene osobe ponajprije trebaju vjerovati da je njihov životni izbor puno više od pojedinačnih dužnosti koje obavljaju ili „pojedinačnih grijeha“ koje u zadnje vrijeme bacaju tamnu sjenu na redovništvo. Posvećeni život spada u najvitalnije čimbenike života Crkve. Da bi to i dalje bilo tako, važno je da si posvijesti temeljna

²⁰ Isto.

²¹ Discorso del Santo Padre. Udiienza ai partecipanti all'assemblea generale dell'Unione dei Superiori Generali (USG), 26. 11. 2010. http://www-maranatha-it.blogspot.com/2010/11/benedetto-xvi-ai-partecipanti_26.html

²² Isto.

²³ A. ARRIGHINI, La grande sfida della vita consacrata in Europa, u: Testimoni, 15 marzo 2009.

pitanja i iskreno i smjelo na njih traži odgovor: Koji su novi modeli posvećenoga života u stanju dati odgovor brojnim ženama i muškarcima koji tragaju za smislom? Za davanje pozitivnoga odgovora potrebna je radikalna promjena, novi način življenja poslanja redovništva; potrebno je vratiti izgublenu ili potrošenu energiju i entuzijazam koji je resio posvećeni život nakon Koncila.

Potrebno je čvrsto vjerovati da samo Bog „može dati posvećenom životu nova obzorja i jasnija usmjerenja.“²⁴ Samo ako se redovnici i redovnice budu usmjerali na „Božje poslanje“, ne trošeći energiju uzaludno se hraneći „nostalgijom za prošlošću“; samo ako budu znali umrijeti nadživljenom identitetu, može se roditi nešto novo iz služenja Njemu koji čini sve novo.

Redovništvo ima veliku odgovornost: biti prisutno među ljudima, mladima, ovdje i sada, u njihovu svakodnevnom poslu, dijeliti s njima tjeskobe, životne odluke i obveze, pozvati ih u redovničku zajednicu kako bi napredovali u ljudskosti i ponuditi im Kristovu pratnju tijekom svakodnevnog hoda. Poslanje, podržavano snažnim iskustvom Boga i svestranom formacijom i bratstvom u zajednici, ključ je za razumijevanje i oživljavanje posvećenoga života.²⁵

Redovništvo ne smije svoju zadaću shvaćati ponajprije kao suprotstavljanje suvremenoj kulturi, već mora biti iskustvo i svjedočanstvo jednoga drukčijeg života unutar kulture. Ključni problem koji se nameće, ili pitanje koje zahtijeva hitan odgovor, jest: kako ojačati zajednice koje će stvarno biti prisutne – utjelovljene – u visokorazvijenom društvu koje odbacuje stare oblike religioznog života? Pronalaženje novih oblika prisutnosti u suvremenom svijetu temelji se na novoj viziji svijeta – teološkom viđenju svijeta.

Često se naša percepcija svijeta zaustavlja na materijalnoj sferi, i to obojenoj negativistički, grješnički. Svijet valja promatrati ponajprije kao dar Božje ljubavi, a povijest kao kontekst utjelovljene Riječi u kojoj je ljudska narav pozvana poprimiti božanske atribute – pobožanstveniti se. Čovječanstvo je prostor – mjesto – poslanja Trojedinog Boga. Teološko viđenje svijeta prema kojemu je svijet Božji univerzum, kojega Bog toliko ljubi da je poslao Sina Jedinorođenca, rađa novu duhovnost – zauzetost za svijet. Redovnički angažman za ovaj svijet ne može se ostvarivati kroz bijeg, izolaciju, distanciranje, nesudjelovanje i elitizam u odnosu na svijet i ljude.²⁶ Dakle, nema nekog drugog prostora u kojemu redovništvo može ostvarivati svoje poslanje. Istina je da posvećeni život u ovome svijetu može biti „alternativni“ svijet – ne drugo mjesto, nego alternativna imaginarna konstrukcija stvarnosti. Živeći redovnička obećanja redovnici stvaraju, žive i rade „alterna-

²⁴ Isto.

²⁵ Discorso del Santo Padre. Udienza ai partecipanti all'assemblea generale dell'Unione dei Superiori Generali (USG), 26. 11. 2010. http://www-maranatha-it.blogspot.com/2010/11/benedetto-xvi-ai-partecipanti_26.html

²⁶ S. SCHNEIDER, *Natura radicale della vita consacrata*, www.vidimusdominum.org

tivni“ svijet što ga nude suvremenicima kao realnu povijesnu mogućnost.²⁷ Riječ je o zauzimanju drugačijega stava prema trima koordinatama ili maksimama prema kojima suvremeni svijet funkcionira: odnos, materijalna dobra i moć.

Riječ je o „teologiji svijeta“. Kod nas se u zadnje vrijeme mladima puno govori o teologiji tijela. Tema je jako važna i potrebna. Ali isto tako važno je posvetiti više pozornosti teologiji svijeta, osobito redovnicima/redovnicama koji žive specifično poslanje u svijetu i za svijet. Što danas za nas znači biti pozvani nasljedovati Krista u svijetu, nudeći vlastiti život za svijet? Na tom tragu Sandra Schneider ističe: izazov integracije (novi afirmativni stav o svijetu kao adekvatnom području za življenje vlastite vjere) nameće se kao jedno od najtežih problema.²⁸ Veoma hrabar i zahtjevan zadatak postaje usklađivanje posvećenoga života i inkulturacije.

Jedan od gorućih problema s kojim se susreće suvremeno čovječanstvo jest nesposobnost suočavanja s različitim, drugim i drugačijim. Najčešće se upravo tu očituje nasilje, neprihvaćenost, mržnja i neprijateljstvo. Posvećeni život pozvan je svjedočiti mogućnost življenja zajedništva u kojem su svi povezani. Činjenica je da je današnji svijet u sebi veoma fragmentaran: etnički, religijski, nacionalni, kulturni, politički sukobi, različiti životni svjetonazori i stilovi. Posvećeni život pozvan je biti snažnije svjedočanstvo mogućnosti zajedništva i suživota u fragmentarnoj i radikalno pluralno obilježenoj kulturi.

Zaključak

Među brojnim pokazateljima krize redovničkoga života većini najteže pada smanjenje broja članova i opadanje novih redovničkih zvanja. Stoga se i najviše napora ulaže u traženju novih pastoralnih oblika rada s mladima kako bi ih se motiviralo za odabir posvećenoga života. U tom vidu se mnogo i čini. No postavlja se pitanje: nije li opadanje redovničkih zvanja samo posljedica krize življenja redovničkoga posvećenja? Stoga bi „sanacija“ morala početi upravo od toga, od unutarnje obnove redovničkoga života. Svjesni smo da brojnost nije automatski znak ili jamstvo autentičnosti posvećenoga života. Naime, brojne redovničke zajednice zbog smanjenja broja novih zvanja postaju malo stado, ali nisu zato manje kvasac, sol, znak, proročki glas u Crkvi i društvu. Zato žarište obnove redovničkoga života treba biti usmjereno na povratak Evanđelju i autentičnom evanđeoskom životu.

Mladi su jako dobro detektirali slabe točke posvećenog života. Među njima najčešće je isticana neautentičnost i nedosljednost u življenju Evanđelja. Vjerujem da su ukazali na pravu pistu kojom treba krenuti u prevladavanju krize. Snaga redovništva nije u broju, nego u svjedočenju. A mladi upravo to očekuju. Svjedočanstvo evanđeoskoga života najsigurnija je metoda i u promicanju novih redovničkih zvanja.

²⁷ Isto.

²⁸ S. SCHNEIDER, *Buying the Field*, prema: Mary Maher, *Chiamate ed inviate: Riflessioni su una teologia della vita religiosa apostolica oggi*, www.vidimusdominum.org